

Zásady využívání umělé inteligence na Mendelově univerzitě v Brně

Cílem tohoto dokumentu je definovat stanovisko Mendelovy univerzity v Brně k využívání umělé inteligence (AI) a jejího použití ve studentských pracích či tvůrčí činnosti.

Snahou MENDELU není zakazovat či zastavovat vývoj v používání moderních technologií, cílem je i při použití těchto nástrojů dodržet vysoký akademický a etický standard ve všech výstupech.

Základní zásady k využití AI:

1. Jakékoliv nekritické přímé přebírání části textu, který nevytvoří sám autor, je neetické, porušuje akademické standardy a je principiálně stejné jako tzv. ghostwriting.
2. AI by mělo být využíváno jako nástroj, který má autorům pomoci, přebírání jejich výstupů nesmí nahrazovat vlastní kreativní a tvůrčí činnost autora.
3. Části prací, při kterých bylo využito AI, musí být jasně označeny a použití toho nástroje přiznáno. V opačném případě se bude jednat o plagiátorství.
4. Autor přebírá veškerou zodpovědnost za text a data, které AI vytvoří. Je potřeba si uvědomit, že využitím AI autor souhlasí s podmínkami poskytovatelů, včetně práce s citlivými údaji.

MENDELU je otevřena a připravena pracovat s novými nástroji jak ve vzdělávací, tak tvůrčí činnosti. Snahou výše zmíněných bodů je deklarovat základní pravidla pro využívání AI jako nového moderního nástroje a zároveň i upozornit na možné úskalí při jeho používání.

Použití nástrojů umělé inteligence v textových dokumentech:

Nástroje umělé inteligence budou využívány nejen etickým způsobem usnadňujícím lidem stereotypní a manuální práci, ale i způsobem, který jde proti dobrým mravům, kdy výsledky činnosti umělé inteligence mohou být vydávány za vlastní práci. Je proto důležité si uvědomit, jakým způsobem je možné použití nástrojů AI identifikovat.

Na internetu je k dispozici řada nástrojů nabízejících funkce odhalující zapojení AI do vytvořených dokumentů. Tyto nástroje mohou být užitečné, ale nejsou spolehlivé a nelze u nich často určit, jakým způsobem se s poskytnutým textem zachází, kde je ukládán a komu je následně dostupný. Proto před těmito nástroji varujeme a doporučujeme je využívat pouze pro vlastní dokumenty a s plným vědomím souvisejících rizik. Níže uvedené indikátory se zaměřují pouze na textové dokumenty a vychází z principu fungování současných algoritmů. Lze tedy předpokládat, že jejich platnost bude časově omezená a tento seznam bude nutné aktualizovat s vydáním nových verzí nástrojů. Vedle tohoto omezení je také nutné počítat s faktem, že autoři budou schopni tyto projevy minimalizovat následnými úpravami textu. Z těchto důvodů by tyto indikátory měly být využívány pouze jako jeden z mnoha faktorů při identifikaci neetického užití umělé inteligence.

Projevy použití nástrojů umělé inteligence v textových dokumentech:

1. Text obsahuje všeobecně známé informace formulované bez dodržení terminologie a zasazení do kontextu tematického zaměření práce.
2. Často se opakují věty se stejnou myšlenkou. Text generovaný AI obsahuje opakující se formulace a dokola používá stejné struktury a slova. Člověkem psaný text má tendenci mít přirozenější a rozmanitější styl s širokou škálou větných struktur a možností výběru slov.
3. Text obsahuje protiřečící si tvrzení (klidně i v jednom souvětí nebo odstavci).
4. V textu je zkruslována pravda tvrzením, že na danou otázku existuje pouze jedna odpověď.
5. Jsou použity argumenty, které nedávají smysl, jsou protichůdné nebo nesouvisejí s tématem.
6. V textu je patrná nízká úroveň emocionality – pokud dostane AI otázku bez jakékoli výzvy týkající se tónu nebo jiných vlastností, vygeneruje text plný faktů bez jakýchkoli osobních postřehů a emocí.
7. Text obsahuje tvrzení založená na předsudcích a stereotypch a je vychýlen k západnímu stylu chápání světa.
8. Text zmiňuje zdroje datované pouze do roku 2021 (aktuální model je trénován na časově omezené sadě dat) nebo obsahuje odkazy na neexistující zdroje (AI si je vymýšlí).
9. Text neobsahuje chyby (gramatické, jazykové, překlepy), přestože chybovat je lidské.
10. Text obsahuje dlouhé věty – AI má tendenci produkovat nadbytečná slova, zvláště když dostane širokou otázku bez jakýchkoli konkrétních pokynů.
11. V textu jsou ve velké míře použita slova, jako jsou „ten“, „to“, „tyto“, „ty“. Člověk se obvykle snaží minimalizovat jejich časté opakování, aby zlepšil čitelnost obsahu.

V Brně 11. 5. 2023

Připravili:

Mgr. Ondřej Mocek, Ph.D., prorektor pro vzdělávací činnost a kvalitu

Ing. Jan Přichystal, Ph.D., proděkan pro projektovou činnost a informační technologie